



## СТАН ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПРИ РОЗРОБЛЕННІ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ

**Олександр Зайківський,**  
*старший науковий співробітник НДІ  
інтелектуальної власності НАПрН України  
ID ORCID: 0000-0002-7377-9276*

Розглянуто законодавчі акти, що формують державну політику в оборонній сфері України, стосовно забезпечення охорони інтелектуальної власності та захисту державних інтересів. Досліджено стан реалізації зазначених питань при розробленні озброєння та військової техніки. Визначено, що ефективна реалізація державної політики національної безпеки неможлива без усебічного аналізу впливу питань інтелектуальної власності на обороноздатність України. Обґрунтовано важливість удосконалення державної політики стосовно захисту державних інтересів щодо інтелектуальної власності при розробленні озброєння та військової техніки.

*Ключові слова:* державна політика, національна безпека, інтелектуальна власність

**Постановка проблеми.** Наразі все більшої актуальності набувають питання формування ефективної державної політики стосовно забезпечення обороноздатності держави, яка значною мірою залежить від оснащення Збройних сил України сучасними видами та зразками озброєння і військової техніки (ОВТ), що розроблені на основі об'єктів права інтелектуальної власності (ОПІВ).

Оскільки обороноздатність є важливою складовою національної безпеки, то й формування державної політики стосовно розроблення ОВТ та забезпечення прав інтелектуальної власності в цьому процесі має

відбуватися через призму державної політики забезпечення національної безпеки.

Як зазначають фахівці Національного інституту стратегічних досліджень, «формування ефективної сучасної системи забезпечення національної безпеки,



**Олександр Оністрат,**  
*старший науковий співробітник,  
кандидат технічних наук  
ID ORCID: 0000-0001-5730-6738*



## ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

зокрема розробка правових засад її функціонування, є одним з головних напрямів державної політики України на сучасному етапі» [1].

Необхідний рівень обороноздатності держави досягається у спосіб формування та реалізації оборонно-промислової політики (ОПП), метою якої є розроблення та виробництво ОВТ і оснащення ними ЗС України.

Оснащення ЗС України новітніми видами ОВТ залежить, зокрема, від спроможності ОПК до впровадження новітніх технологій, забезпечення високого науково-технічного рівня, новизни, патентоздатності та патентної чистоти зразків ОВТ.

Саме у військово-технічній сфері створюються ОПВ, що належать до сфери національної безпеки та оборони, і держава зобов'язана забезпечити їх захист.

Окрім того, новітні розробки, що мають важливе оборонне значення, майже завжди належать до державної таємниці та потребують відповідної охорони. А це потребує належної охорони інтелектуальної власності та захисту державних інтересів у процесі виробництва ОВТ. Проте чіткого визначення цієї тези та закріплення її в нормативно-правових документах, які формують оборонну політику, немає.

**Аналіз публікацій.** Протягом останніх років питання визначення можливих шляхів підвищення обороноздатності держави перебувають у фокусі досліджень провідних українських науковців, серед яких В. Бадрак, М. Бегма, В. Горбулін, Я. Жаліло, С. Жук, В. Ліпкан, О. Мельник, І. Оніщенко, О. Свергунов, М. Сунгуровський, А. Сухоруков, та інші, що свідчить про значний науковий інтерес до цієї проблематики.

Значний внесок у дослідження процесу розроблення ОВТ зробили такі вчені як А. С. Довгополий, М. М. Мітрахович, О. Шевченко, Б. Щеглюк та інші.

Однак більшість фахівців зосереджують свою увагу на питаннях удосконалення військово-технічної та оборонно-промислової політики в інтересах забезпечення ЗС України ОВТ, тоді як питання, пов'язані з визначенням ролі

інтелектуальної власності в оборонній сфері, потребують більш детального дослідження.

До основних проблем науково-технологічного розвитку ОПК України О. Шевченко відносить стан використання інтелектуального потенціалу. Науковець акцентує увагу на тому, що «не визначено чіткий порядок управління інтелектуальною власністю. Не створено ефективних правових і організаційних механізмів передачі розробникам і залучення в економічний обіг прав на результати науково-технологічної діяльності в оборонному секторі економіки» [2].

Питання охорони інтелектуальної власності у різних сферах суспільного життя досліджувало багато вітчизняних науковців, зокрема Г. Андрощук, О. Бутнік-Сіверський, В. Геєць, Л. Глухівський, Ю. Капіца, О. Орлюк, П. Цибульов та інші. Водночас питання інтелектуальної власності в процесі формування державної політики національної безпеки та оборони залишаються малодослідженими.

Без ОПВ неможливо уявити новітні зразки ОВТ, а це напряму впливає на національну безпеку та оборону. Тому дослідження проблемних питань формування та реалізації державної політики щодо забезпечення охорони інтелектуальної власності в оборонній сфері стає все більш актуальним.

**Метою статті є** дослідження законодавчих актів, що формують державну політику у сфері національної безпеки та оборони, стосовно забезпечення охорони інтелектуальної власності та захисту державних інтересів щодо результатів інтелектуальної діяльності в процесі розроблення ОВТ.

**Виклад основного матеріалу.** У законодавстві України відсутнє визначення поняття «охорона інтелектуальної власності». На нашу думку, це поняття містить чотири складові: створення ОПВ та оформлення прав на них, використання ОПВ та здійснення захисту (у тому числі судового) прав інтелектуальної власності у разі їх порушення як на території власної країни, так і за кордоном.



Отже охорона інтелектуальної власності — цілеспрямована діяльність ЦОВВ та суб'єктів права інтелектуальної власності щодо забезпечення особистих немайнових та (або) майнових прав інтелектуальної власності на результат інтелектуальної, творчої діяльності або інший ОПІВ, застосування передбачених законодавством заходів у разі порушення належних тій чи іншій особі прав, а також захисту державних інтересів щодо результатів інтелектуальної діяльності.

Створення ОПІВ та оформлення прав на них у військово-технічній сфері здійснюється загалом як у цілому в державі, за тими ж законами і в тому ж порядку, хоча й має свої особливості, які можуть поєднуватися в одному зразку ОВТ у різних конфігураціях, що ускладнює забезпечення національних інтересів держави. Вирішити ці складнощі має формування ефективної державної політики щодо захисту національних інтересів стосовно інтелектуальної власності при розробленні ОВТ.

Формування державної політики із забезпечення національної безпеки та оборони Україна розпочала з перших днів незалежності, прийнявши низку законодавчих актів. Однак у законодавстві з питань національної безпеки та оборони питання захисту державних інтересів стосовно інтелектуальної власності відсутні. Хоча до основних завдань державної політики, визначених нормативно-правовими актами у сфері національної безпеки, належать, серед іншого й такі, що безпосередньо стосуються інтелектуальної власності.

Базові принципи державної політики сформульовано в Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [3].

До основних напрямів державної політики національної безпеки України, серед іншого, належать:

- забезпечення оснащення Збройних Сил України новітніми видами військової техніки та озброєнь, відновлення спроможності оборонно-промислового комплексу щодо впровадження новітніх технологій;

- вжиття комплексних заходів щодо захисту та розвитку науково-технологічного потенціалу;
- виявлення й усунення причин науково-технологічного відставання України;
- створення ефективних механізмів боротьби з впливом інтелектуального та наукового потенціалу за межі України;
- спрямування інвестицій у новітні технології;
- розширення міжнародного співробітництва з метою залучення новітніх технологій [3].

Відповідно до Закону України «Про оборону України» [4] підготовка держави до оборони, серед іншого, включає забезпечення розвитку воєнної науки, формування науково-технічного і технологічного набутку для створення високоефективних засобів збройної боротьби [4].

Щоб забезпечити належний рівень обороноздатності держави, ці заходи повинні бути спрямовані на створення та впровадження новітніх технологій у всіх сферах, особливо при розробці ОВТ. А це передбачає створення та використання ОПІВ.

Крім того, Закон України «Про державну таємницю» [5] до державної таємниці відносить, зокрема, таку інформацію:

- у сфері оборони: про винаходи, дослідження і розробку нових зразків озброєння в інтересах забезпечення національної безпеки і оборони та про результати таких досліджень і розробок;
- у сфері економіки, науки і техніки: про наукові, науково-дослідні, дослідно-конструкторські та проектні роботи, предметом яких є створення новітніх складних зразків озброєння, військової або спеціальної техніки.

Закон України «Про основи національної безпеки України» [6] до загроз національним інтересам і національній безпеці України у науково-технологічній сфері відносив, зокрема, недосконалість механізмів захисту прав інтелектуальної власності.



## ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Окрім того, до загроз національній безпеці віднесено також інші проблеми, які безпосередньо пов'язані з охороною інтелектуальної власності:

- невизначеність державної науково-технологічної політики;
- неконтрольований витік інтелектуального та наукового потенціалу за межі України;
- наростаюче науково-технологічне відставання України від розвинутих країн;
- неефективність державної інноваційної політики;
- низька конкурентоспроможність продукції;
- нерозвиненість внутрішнього ринку високотехнологічної продукції та відсутність його ефективного захисту від іноземної технічної і технологічної експансії.

Відповідно до цього закону для мінімізації цих та інших загроз і забезпечення національної безпеки України необхідним є проведення виваженої державної політики у політичній, економічній, соціальній, військовій, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах [6].

Проте цей закон утратив чинність на підставі Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469 [7], у якому загрози національній безпеці не визначено.

Указом Президента України від 27 квітня 2001 року № 285 [8] було доручено Кабінету Міністрів України розробити законопроект стосовно порядку набуття прав на ОПВ, що створені за рахунок коштів державного бюджету України. Однак досі зазначений законопроект не прийнятий.

Верховна Рада України теж приділяла увагу розгляду питань інтелектуальної власності, зокрема, провела у 2007 році парламентські слухання «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування», на яких було вказано на чимало недоліків законодавчого забезпечення охорони інтелектуальної власності.

У постанові Верховної Ради України зазначено, що «залишається незадовільним

стан виконання вимог законів у сфері права інтелектуальної власності, на недостатньому рівні здійснюється аналіз ефективності положень законодавства в цій сфері та стану його правозастосування, міністерства із запізненням реагують на неузгодженість положень вітчизняних законів, проблеми їх застосування» [9].

Верховна Рада України також констатувала, що недосконалість сфери законодавчого забезпечення правової охорони інтелектуальної власності все ще є одним з чинників, який перешкоджає створенню ефективної системи захисту прав інтелектуальної власності. Зокрема зазначалося таке: «Не врегульовано належним чином питання охорони об'єктів інтелектуальної власності; гальмується розвиток системи підрозділів з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності у бюджетних установах, організаціях та на підприємствах, діяльність яких пов'язана зі створенням та використанням об'єктів промислової власності; є потреба запровадження механізму підтримки патентування вітчизняних об'єктів інтелектуальної власності в іноземних державах.

Законодавством не врегульовано питання щодо запобігання поданню заявок на винаходи в зарубіжні країни без попереднього подання заявок в Україні, що, зокрема, призводить до неконтрольованого відтоку нових технологій та їх інтелектуальних складових за кордон. Кримінальним кодексом України не визначено відповідальності за вчинення зазначених дій.

Потребує більш чіткого врегулювання використання об'єктів права інтелектуальної власності, включаючи об'єкти, що створені повністю або частково за рахунок коштів державного бюджету та інших централізованих коштів» [9].

Після російської агресії 2014 року положення оборонної політики набули свого розвитку в нормативно-правових актах, зокрема у Военній доктрині України [10] та Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України [11].

Вказані акти визначали, що підвищення спроможностей вітчизняного ОПК



повинно здійснюватися, серед іншого, за рахунок:

- створення системи безперервного забезпечення наукових установ і виробничих підприємств оборонно-промислового комплексу інформаційними, аналітичними та іншими матеріалами щодо світових досягнень у сфері науки, техніки і технологій, розвитку ОВТ;
- підвищення ефективності наукової та науково-технічної діяльності в інтересах безпеки і оборони;
- забезпечення інноваційного розвитку оборонно-промислового комплексу;
- розроблення, освоєння і впровадження новітніх технологій;
- збереження та розвитку базових і критичних технологій [10; 11].

У цих документах уже набагато більше уваги приділено науковій і науково-технічній діяльності, інноваційному розвитку, упровадженню новітніх технологій, однак питання інтелектуальної власності чомусь не розглядалися. Хоча вказані документи були скасовані Указом Президента України [12], завдання, визначені в них, досі є актуальними.

До основних напрямів державної політики з питань національної безпеки, визначених Законом України «Про національну безпеку України» [13], належать, серед іншого, і такі, що безпосередньо стосуються інтелектуальної власності:

- розроблення та впровадження новітніх зразків бойової техніки та озброєнь;
- стимулювання випереджувального розвитку наукоємних високотехнологічних виробництв;
- забезпечення необхідних умов для реалізації прав інтелектуальної власності.

У законі також зазначено, що реалізація Стратегії національної безпеки та Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України здійснюється на основі національного інтелектуального потенціалу [13].

У Стратегії національної безпеки України [14] вказано, що буде зміцнений

бойовий потенціал ЗС України шляхом, зокрема, «удосконалення та розвитку на **основі сучасних технологій** систем управління, телекомунікацій, розвідки, логістики; оснащення новими, зокрема **високотехнологічними**, зразками озброєння і військової техніки», а для гарантування безпеки необхідно, серед іншого, «стимулювати інновації та запроваджувати новітні технології; визначити та впровадити надійний механізм контролю за використанням нових технологій» [14].

Однак положення стосовно питань інтелектуальної власності в усіх нормативно-правових актах мають суто декларативний характер без визначення конкретних завдань з усунення можливих загроз та вирішення проблемних питань.

Більше того, наразі ситуація стосовно охорони інтелектуальної власності в оборонній сфері лише погіршується. У новій редакції Стратегії національної безпеки України розглядаються загрози національній безпеці та національним інтересам, які більшою або меншою мірою пов'язані з питаннями інтелектуальної власності. Проте серед зазначених до розроблення документів відсутні стратегії розвитку науково-технічної сфери та сфери інтелектуальної власності. Можливо, саме тому, що «джерелом загроз незалежності України, її суверенітету і демократії залишається недостатня ефективність державних органів, що ускладнює вироблення і реалізацію ефективної політики» [14].

Проблема загострюється ще й тому, що Стратегія національної безпеки України є основою для розроблення програмних документів та прийняття рішень у сфері безпеки і оборони. Оскільки в стратегії відсутні питання інтелектуальної власності, то і в інших документах у сфері безпеки і оборони вони не розглядатимуться, а відтак не знайдуть свого вирішення.

Комплекс заходів щодо всеохопної оборони визначено в Стратегії воєнної безпеки України [12], яка визначає, що «досягнення цілей державної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва здійснюватиметься шляхом форму-



## ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

вання та реалізації, зокрема дієвої військово-технічної політики, яка забезпечить оснащення Збройних Сил України, інших складових сил оборони сучасним, побудованим за новітніми технологіями (зокрема вітчизняного виробництва) озброєнням, військовою та спеціальною технікою, космічною технікою військового (подвійного) призначення, сприятиме розвитку національного оборонно-промислового комплексу» [12].

Стратегія воєнної безпеки України теж передбачає «використання новітніх високотехнологічних і високоефективних засобів ведення збройної боротьби», однак про розвиток науки та інновацій у ній, на жаль, не йдеться [12].

Таким чином законодавство України з питань національної безпеки та оборони визначає необхідність використання науково-технічних досягнень та впровадження новітніх технологій задля підвищення обороноздатності держави. Проте питання щодо інтелектуальної власності, яка становить основу цих досягнень і технологій, не порушуються. Лише Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» визначає, що «держава забезпечує правову охорону інтелектуальної власності та створення умов для її ефективного використання. Набуття, охорона та захист прав інтелектуальної власності на науковий та науково-технічний (прикладний) результат здійснюються відповідно до законодавства. У разі порушення права інтелектуальної власності його захист здійснюється у порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством» [15].

Тобто всі питання щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності повинні вирішуватися в рамках спеціального законодавства з питань інтелектуальної власності.

Водночас законодавство не враховує особливості створення та використання ОПВ у військово-технічній сфері, що ускладнює забезпечення захисту національних інтересів держави.

Розроблення ОВТ для оснащення ЗС України та інших військових формувань

здійснюється згідно із Законом України «Про оборонні закупівлі» [16]. Відповідно до цього закону «власником виробничих потужностей, а також **об'єктів права інтелектуальної власності**, створених за державні кошти в результаті виконання оборонних закупівель, є держава в особі державних замовників. Володіння, розпорядження та використання, у тому числі на умовах оренди, об'єктів, товарів і потужностей, створених у результаті виконання оборонних закупівель, здійснюються в порядку, визначеному законодавством, з дотриманням зобов'язань щодо **охорони прав на створені об'єкти права інтелектуальної власності**» [16].

Порядок виконання державного оборонного замовлення визначено постановою Кабінету Міністрів України «Питання державного оборонного замовлення» [17]. Цією постановою затверджено, зокрема, Типовий державний контракт на виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) за державним оборонним замовленням, що містить розділ «Право інтелектуальної власності», пунктом 32 якого передбачено, що «майнові права інтелектуальної власності на науково-технічну продукцію, право на її використання, розпорядження та на дозвіл або заборону використання іншими особами в установленому порядку передаються виконавцем замовникові». Окрім того, до обов'язків замовника належить, серед іншого, забезпечення охорони прав на створені ОПВ, а виконавець зобов'язаний провести перевірку щодо патентної чистоти ОПВ, які використовуються під час виконання роботи, запатентувати ОПВ, що створені під час виконання роботи, та після підписання сторонами акта приймання-передачі укласти договір із замовником щодо передачі йому майнових прав на ці ОПВ [17].

Останнє ж автоматично тягне за собою необхідність належного захисту державних інтересів стосовно результатів інтелектуальної діяльності, що створюються за рахунок державного бюджету.

Проте в Україні є певні проблеми як у формуванні державної політики щодо за-



хисту державних інтересів стосовно інтелектуальної власності, особливо в оборонній сфері при розробленні ОВТ, так і в процесі її реалізації.

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [15] визначає, що передача майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, створені за рахунок коштів державного бюджету, та виплата винагороди творцям за використання зазначених об'єктів здійснюються у порядку, встановленому Законом України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [18].

Однак вказаний закон визначає, що майнові права на технологію та/або її складові, що створені у процесі виконання НДДКР, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів, передаються виконавцями органам державної влади, які здійснюють фінансування зазначених НДДКР, лише у разі якщо технологію та/або її складові віднесено до державної таємниці.

У статті 10 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [18] зазначено, що головні розпорядники державних коштів можуть передавати майнові права на технології, що створені за державні кошти, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, якщо це передбачено договорами з юридичними особами, де створюються технології, та з авторами технологій, за умови, що держава бере на себе фінансування створення технологій і введення їх до цивільного обороту, та на інших підставах, визначених законами України. Поки що такий алгоритм не розроблено.

Закон також визначає, що «центральні органи виконавчої влади (замовники створення технології) мають право безоплатно використовувати технологію та/або її складові з метою виконання робіт або постачання для державних потреб продукції, необхідної для виконання державних функцій, що обов'язково передбачається в договорі на створення технології та/або її складових» [18]. Проте відповідного механізму реалізації зазначених положень не розроблено.

У законі також визначено вимоги до державної експертизи, яка повинна проводитися для технологій та/або їх складових, які закуповуються за бюджетні кошти.

Під час проведення державної експертизи технологій та їх складових обов'язково визначаються, зокрема:

- технологічний рівень і новизна технологій;
- конкурентоспроможність технологій та продукції, яка буде виготовлена із застосуванням цих технологій;
- патентна чистота технологій, їх складових [18].

Таким чином положення щодо проведення державної експертизи та погодження трансферу технологій та їх складових можуть застосовуватися при розробленні ОВТ для оснащення ЗС України.

Проте оскільки державні замовники не є суб'єктами господарювання, то й права власності на ОПВ вони не можуть мати. Отож урегулювати свої відносини з розробниками ОВТ у правовому полі вони не можуть. Необхідно або змінювати законодавство, або ж шукати обхідні шляхи.

Недостатньо розробленою є система правового захисту інтересів держави в процесі економічного та цивільно-правового обігу НДДКР військового, спеціального та подвійного призначення за ДОЗ, та правового врегулювання питання розподілу прав на створені в процесі виконання державного замовлення ОПВ між державним замовником, виконавцем цього замовлення та авторами цих об'єктів, залучення ОПВ до цивільного обороту, передачі на комерційних засадах прав на ОПВ, що створені повністю або частково за рахунок коштів державного бюджету, у тому числі «ноу-хау».

На сьогодні відсутні спеціальні законодавчі акти, які регламентують відносини стосовно використання комерційної таємниці та введення в цивільний обіг ОПВ, створених з використанням коштів державного бюджету.

Відсутні закони про порядок використання службових ОПВ, зокрема таких, що створені військовослужбовцями, а також виплати винагороди авторам ОПВ.



Не врегульовано питання виплати роялті за використання ОПІВ при виконанні державного, особливо оборонного, замовлення.

Законодавством не врегульовано питання щодо запобігання поданню заявок на винаходи в зарубіжні країни без попереднього подання заявок в Україні, що, зокрема, призводить до неконтрольованого витоку нових технологій та їх інтелектуальних складових за кордон. Кримінальним кодексом України не визначено відповідальності за вчинення зазначених дій.

Окрім цього в оборонній сфері відбувається багато порушень прав інтелектуальної власності, що потребує врегулювання питань щодо визначення відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності державними замовниками, виконавцями ДОЗ та авторами службових ОПІВ при розробленні ОВТ.

Ці порушення призводять до відсутності ефективного захисту не тільки прав авторів ОПІВ, а й державних інтересів.

**Висновки та пропозиції.** Важливою складовою механізму формування та реалізації державної політики у сфері оборо-

ни повинна стати організація та всебічне забезпечення захисту державних інтересів щодо інтелектуальної власності в процесі розроблення ОВТ.

Для вирішення цього завдання необхідно удосконалити національне законодавство у сфері національної безпеки та оборони шляхом внесення відповідних доповнень, пов'язаних із забезпеченням захисту державних інтересів на ОПІВ, які належать до сфери національних інтересів, безпеки і оборони.

Не менш важливою, ніж удосконалення нормативно-правової бази, є необхідність створення відповідної інфраструктури в Міністерстві оборони України та в інших центральних органах виконавчої влади і забезпечення при цьому необхідних організаційних заходів відповідно до Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [18]. ●

#### Список використаних джерел / List of references

1. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналіт. доп. / О. О. Резнікова, В. Ю. Цюкало, В. О. Паливода, С. В. Дрьомов, С. В. Сьомін. Київ : НІСД, 2015. 58 с. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
2. Шевченко О. В. Проблемні питання розвитку науково-технологічного потенціалу ОПК України. Стратегічні пріоритети, № 4(17), 2010 р. С. 103–108.
3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 року № 2411-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
4. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>.
5. Про державну таємницю : Закон України № 3855 від 21.01.1994. Редакція від 05.08.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
6. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 р. № 964. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text> (закон втратив чинність на підставі закону № 2469 від 21.06.2018).
7. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
8. Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні : Указ Президента України від 27.04.2001 № 285. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/285/2001>.





9. Про Рекомендації парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування» : Постанова Верховної Ради України від 27.06.2007 № 1243. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
  10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 02.09.2015 р. «Про нову редакцію Военної доктрини України» : Указ Президента України від 24.09.2015 р. № 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/print1452601562246732#n17> (указ втратив чинність на підставі Указу Президента України № 121/2021 від 25.03.2021).
  11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 04.03.2016 р. «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України від 14.03.2016 р. № 92/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#n7> (указ втратив чинність на підставі Указу Президента України № 121/2021 від 25.03.2021).
  12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25.03.2021 р. «Про Стратегію воєнної безпеки України» : Указ Президента України від 25.03.2021 р. №121. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>.
  13. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
  14. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 р. «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.
  15. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 року № 848 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
  16. Про оборонні закупівлі : Закон України від 17.07.2020 р. № 808. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>.
  17. Питання державного оборонного замовлення : постанова Кабінету Міністрів України від 27.04.2011 р. N 464. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/464-2011-%D0%BF>.
  18. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14.09.2006 р. № 143. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
1. Kontseptualni zasady rozvytku systemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy : analit. dop. / O. O. Reznikova, V. Yu. Tsiukalo, V. O. Palyvoda, S. V. Dromov, S. V. Somin. Kyiv : NISD, 2015. 58 s. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
  2. Shevchenko O. V. Problemni pytannia rozvytku naukovo-tekhnologichnoho potentsialu OPK Ukrainy. Stratehichni priorityty, № 4(17), 2010 r. S. 103–108.
  3. Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky : Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 roku № 2411-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
  4. Pro obronu Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 r. № 1932. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>.
  5. Pro derzhavnu taiemnytsiu : Zakon Ukrainy № 3855 vid 21.01.1994. Redaktsiia vid 05.08.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
  6. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 r. № 964. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text> (zakon vtratyv chynnist na pidstavi zakonu № 2469 vid 21.06.2018).
  7. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
  8. Pro zakhody shchodo okhorony intelektualnoi vlasnosti v Ukraini : Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 27.04.2001 № 285.



- URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/285/2001>.
9. Pro Rekomendatsii parlamentskykh slukhan «Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti v Ukraini: problemy zakonodavchoho zabezpechennia ta pravozastosuvannia» : Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 27.06.2007 № 1243. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
  10. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 02.09.2015 r. «Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.09.2015 r. № 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/print1452601562246732#n17> (ukaz vtratyv chynnist na pidstavi Ukazu Prezydenta Ukrainy № 121/2021 vid 25.03.2021).
  11. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 04.03.2016 r. «Pro Kontseptsiiu rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.03.2016 r. № 92/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#n7> (ukaz vtratyv chynnist na pidstavi Ukazu Prezydenta Ukrainy № 121/2021 vid 25.03.2021).
  12. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 25.03.2021 r. «Pro Stratehiiu voiennoi bezpeky Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.03.2021 r. № 121. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>.
  13. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
  14. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14.09.2020 r. «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.09.2020 r. № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.
  15. Pro naukovu ta naukovo-tekhnichnu diialnist : Zakon Ukrainy vid 26.11.2015 roku № 848 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
  16. Pro oboronni zakupivli : Zakon Ukrainy vid 17.07.2020 r. № 808. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>.
  17. Pytannia derzhavnogo oboronnoho zamovlennia : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.04.2011 r. N 464. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/464-2011-%D0%BF>.
  18. Pro derzhavne rehuliuвання diialnosti u sferi transferu tekhnolohii : Zakon Ukrainy vid 14.09.2006 r. № 143. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.

Надійшла до редакції 17.01.2022 року

**Zaikivskiy O., Onistrat O. State of formation and implementation of state policy on ensuring the protection of intellectual property during weapons and military equipment development.** Legislative acts that form the state policy in the field of national security and defense of Ukraine regarding the protection of intellectual property are considered. The state of realization of the defined questions at development of armament and military equipment is investigated. It is determined that the effective implementation of the state national security policy is impossible without a comprehensive analysis of the impact of intellectual property issues on the sphere of national security and defense of Ukraine. The importance of improving the system of intellectual property protection in the development of armaments and military equipment is noted.

Ensuring Ukraine's defense capability largely depends on equipping the Armed Forces of Ukraine with modern types and models of armaments and military equipment that is developed based on intellectual property rights.



The required level of defense capability of the state is achieved through the formation and implementation of defense and industrial policy, the purpose of which is the development and production of weapons and military equipment and equipping the Armed Forces of Ukraine.

It is the military-technical sphere where the objects of intellectual property rights belonging to the sphere of national security and defense are created, and the state is obliged to ensure their protection.

Ukraine began to form a state policy on national security and defense from the first days of the independence.

The legislation of Ukraine on national security and defense determines the need to use scientific and technical achievements and the introduction of new technologies to increase the state's defense capabilities. However, the provisions on intellectual property issues in all regulations are purely declarative by nature without defining specific tasks to eliminate possible threats and address issues.

This is especially true of the use of intellectual property in the field of national security and defense.

An important component of the mechanism for formulating state policy in the field of national security and defense should be the organization and comprehensive protection of intellectual property, especially in the development of armaments and military equipment.

*Keywords:* state policy, national security, intellectual property